

Список використаних джерел

1. Берштейн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 624 с.
2. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз. – К.: МАУП, 2001. – 152 с.

3. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К.: КНЕУ, 2001, – 388 с.
4. Шморгун Н.П., Головка І.В. Фінансовий аналіз. – К.: ЦНП, 2006. – 528 с.

С.О. КЛИМЕНКО,
к.е.н., Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського

Ретроспективний аналіз напрямів розвитку переробних підприємств АПК Миколаївщини

У статті розглянуті можливості ретроспективного аналізу на прикладі попереднього періоду діяльності агропромислового сектору Миколаївської області, який використано для прогнозування перспектив розвитку переробних підприємств АПК.

Ключові слова: ретроспективний аналіз, забезпечення переробних підприємств, тренд виробництва основних видів продукції, прогноз обсягів реалізації.

В статье рассмотрены возможности ретроспективного анализа на примере предыдущего периода деятельности агропромышленного сектора Николаевской области, который использован для прогнозирования перспектив развития перерабатывающих предприятий АПК.

Ключевые слова: ретроспективный анализ, обеспечение перерабатывающих предприятий, тренд производства основных видов продукции, прогноз объемов реализации.

In the article the attention is looking to the retrospective analysis possibilities for example the previous period of Mykolayiv region agricultural processing sector, which was use for the development perspectives forecasts.

Keywords: retrospective analysis, provision of the processing enterprises, trend of the main kinds production, the realization volume prognosis.

Постановка проблеми. Переробна ланка агропромислового сектору, до галузей якої належать м'ясна, молочна, цукрова, борошномельно-круп'яна, консервна, винопереробна, спиртово-бродильна та тютюнова, має найефективніші зв'язки з підприємствами сільського господарства, які ґрунтуються на організаційно-економічній єдності виробництва, зберігання та переробки продукції. Це зумовлює необхідність визначити перспективи розвитку агропромислового комплексу як постачальника сировини для переробних підприємств.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Науковці і практики активно досліджують розвиток цієї важливої галузі народного господарства. Серед них О.В. Ареф'єва

[1], В.М. Безденежних [2], В.І. Благодатний, [3, 4], Ю.Н. Воробйов [5], О.С. Мірошнікова [6], В.С. Пономаренко, О.І. Пушкар, О.М. Тридід [7] та ін. Але недостатньо розкриті та потребують подальшого вивчення можливості ретроспективного аналізу.

Мета статті – дослідити попередній період діяльності агропромислового сектору на прикладі Миколаївської області та спрогнозувати перспективи його розвитку.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи переробні підприємства Миколаївської області, яка має розвинену переробну промисловість, необхідно відмітити, що за період з 2005 до 2009 рік значно покращилася ситуація стосовно забезпечення переробних підприємств рослинницькою продукцією, але стосовно тваринницької продукції стан справ неоднозначний, оскільки обсяги реалізації худоби та птиці збільшились, однак молока та яєць значно зменшились. За аналізований період значно збільшилося надходження зернових культур на підприємства, що займаються їх зберіганням і переробкою, зростання відбулося за рахунок надходження продукції на підприємства для зберігання зерна, тоді як надходження для переробки зменшились. Досліджуючи обсяги виробництва основних видів продукції переробних підприємств АПК Миколаївської області за 2005–2009 роки, варто відзначити зниження обсягів виробництва продукції м'ясопереробних та рибопереробних підприємств, що зумовлено незабезпеченістю галузі сировиною, високими процентними ставками за кредитами для значного відновлення матеріально-технічної бази, низьким попитом на продукцію через неплатоспроможність населення та високу ціну на продукцію. Це обумовлено важким станом тваринництва, а саме: зміною економічних відносин між виробниками аграрної сфери та переробними підприємствами, відсутністю ефективної цінової та податкової політики, недостатністю державної підтримки, що призвели до значного скорочення виробництва продукції тваринництва та збитковості галузі. Аналіз даних щодо поставки сировини від різних категорій господарств на молокопереробні підприємства Миколаївської області показує, що варто зауважити на зниженні

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

питомої ваги сільськогосподарських підприємств у 2009 році до 39,9% і збільшенні ваги господарств населення у 2008 році до 60,3%, що є наслідком неефективного реформування сільського господарства, зниження обсягів виробництва молока аграрними підприємствами. Серед чинників, що спричинили зниження обсягів сировини для переробних підприємств, необхідно виділити відсутність фінансової підтримки виробників тваринницької сировини та урядового регулювання рівня закупівельних цін на сировину, яка повинна надходити до підприємств переробної промисловості з відповідною індексацією на інфляцію.

Для визначення результатів аналізу переробних підприємств Миколаївської області доцільно провести трендовий аналіз, метою якого є порівняння обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам та виробництва основних видів продукції переробними підприємствами, визначення основної тенденції динаміки визначених показників шляхом порівняння кожної з позицій у період 2005–2009 років. Дані щодо динаміки обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам Миколаївської області за 2005–2009 роки наведено в табл. 1 [8].

Протягом аналізованого періоду спостерігається тенденція до зростання обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам Миколаївської області. Виключення становить зниження показника у 2007 році, значення становило 1,45 млн. грн., що зумовлено, з одного боку, загальним падінням виробництва в умовах економічної кризи, а з іншого – низьким рівнем концентрації капіталу, який унеможливорює зростання обсягів закупівлі сировини у підприємств–виробників. Дані про динаміку виробництва основних видів продукції переробними підприємствами АПК Миколаївської області за 2005–2009 роки зведено та представлено у табл. 2. Показник виробництва основних видів продукції переробними підприємствами АПК Миколаївської області протягом 2005–2009 років зростає, у 2009 році він становив 4,37 млн. грн., що на 2,21 млн. грн. більше, ніж у 2005 році [9].

Таблиця 1. Дані щодо динаміки обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам Миколаївської області за 2005–2009 роки

Рік	Обсяг реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам Миколаївської області, млн. грн.
2005	2,24
2006	2,44
2007	1,45
2008	3,26
2009	2,65

Таблиця 2. Дані про динаміку виробництва основних видів продукції переробними підприємствами АПК Миколаївської області за 2005–2009 роки

Рік	Виробництво основних видів продукції переробними підприємствами АПК Миколаївської обл., млн. грн.
2005	2,16
2006	2,67
2007	3,51
2008	4,35
2009	4,37

Вирівнювання ряду динаміки здійснюється за прямою, що описується рівнянням тренду у вигляді функції:

$$Y_t = a_0 + a_1 t, \quad (1)$$

де, a_0, a_1 – параметри рівняння тренду; t – порядковий номер періодів часу.

Параметри рівняння тренду a_0 та a_1 визначаємо з системи рівнянь:

$$\begin{cases} a_0 n + a_1 \sum_{i=1}^n t_i = \sum_{i=1}^n y_i \\ a_0 \sum_{i=1}^n t_i + a_1 \sum_{i=1}^n t_i^2 = \sum_{i=1}^n y_i t_i \end{cases} \quad (2)$$

Розрахункові дані для аналітичного вирівнювання динамічного ряду виробництва основних видів продукції переробними підприємствами АПК Миколаївської області визначаємо за лінійним трендом (табл. 3).

Отримаємо такі параметри рівняння тренду для обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам Миколаївської області:

$$a_0 = \frac{\sum_{i=1}^n y_i}{n} = \frac{46,3}{5} = 9,27, \quad (3)$$

$$a_1 = \frac{\sum_{i=1}^n y_i t_i}{\sum_{i=1}^n t_i^2} = \frac{37,76}{55} = 0,69. \quad (4)$$

Таким чином, для показника обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам Миколаївської області рівняння тренду буде таким:

$$y = 9,27 + 0,69t. \quad (5)$$

Відповідно до розрахункової таблиць, сума рівнів ряду дорівнює сумі рівнів ряду, розрахованих на основі аналітичного вирівнювання, що свідчить про те, що згладжування ряду динаміки виконано вірно.

Відповідно до формул 1 і 2 отримаємо такі параметри рівняння тренду для показника виробництва основних видів

Таблиця 3. Розрахункові дані для аналітичного вирівнювання динамічного ряду обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам Миколаївської області

Рік	Обсяги реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам Миколаївської обл., %	Умовна ознака часу, t	t^2	y^t	$y = a_0 + a_1 t$
2005	2,24	1	1	2,24	3,09
2006	2,44	2	4	4,88	6,18
2007	1,45	3	9	4,35	9,27
2008	3,26	4	16	13,04	12,36
2009	2,65	5	25	13,25	15,45
Σ	12,04	15	55	37,76	46,35

Таблиця 4. Розрахункові дані для аналітичного вирівнювання динамічного ряду виробництва основних видів продукції переробними підприємствами АПК Миколаївської області

Рік	Виробництво основних видів продукції переробними підприємствами АПК Миколаївської області	Умовна ознака часу, t	t^2	y^t	$y = a_0 + a_1 t$
2005	2,16	1	1	2,2	4,45
2006	2,67	2	4	5,3	8,90
2007	3,51	3	9	10,5	13,35
2008	4,35	4	16	17,4	17,80
2009	4,37	5	25	21,9	22,25
Σ	17,06	15	55	57,3	66,75

продукції переробними підприємствами АПК Миколаївської області:

$$a_0 = \frac{17,06}{5} = 3,41;$$

$$a_1 = \frac{57,3}{55} = 1,04.$$

Рівняння тренду для виробництва основних видів продукції переробними підприємствами АПК Миколаївської області буде таким:

$$y = 3,41 + 1,04t. \quad (6)$$

Отримані результати представимо графічно на рис. 1.

Відповідно до отриманих результатів складемо прогноз обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам та виробництва основних видів продукції переробними підприємствами Миколаївської області на 2010–2015 роки, що дозволить визначити динаміку залежності між зазначеними показниками.

Відповідно до отриманого рівняння тренду для обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам прогнозне значення показника у 2010–2015 роках становитиме $Y_{2010} = 9,27 + 0,69 \times 6 = 18,54$;
 $Y_{2011} = 9,27 + 0,69 \times 7 = 21,63$;

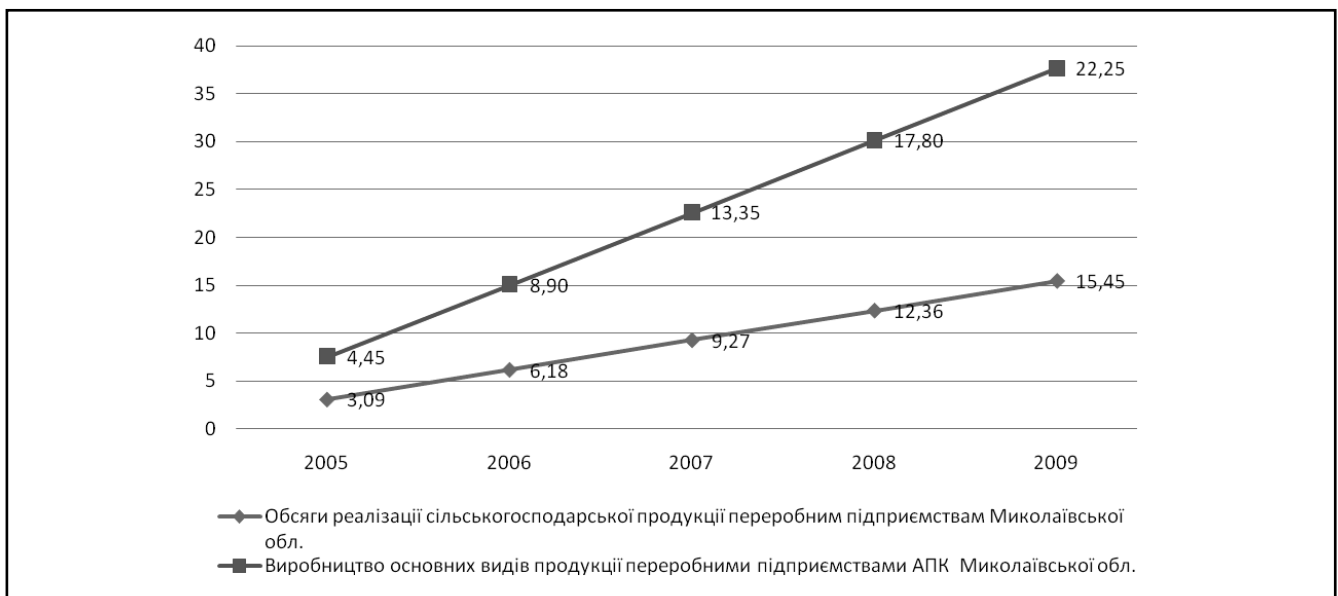

Рисунок 1. Результати трендового аналізу обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам та виробництва основних видів продукції переробними підприємствами Миколаївської області за 2005–2009 роки

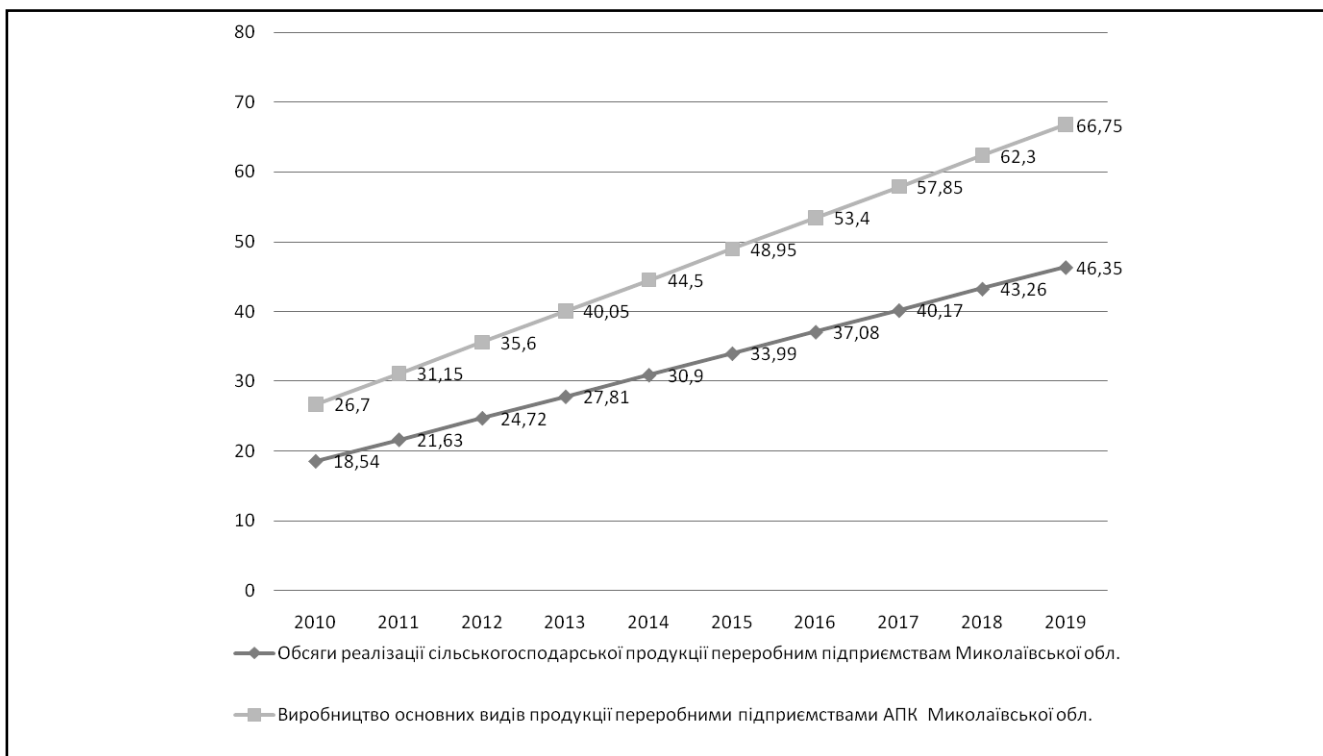

Рисунок 2. Прогнозні дані обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам та виробництва основних видів продукції переробними підприємствами Миколаївської області на 2010–2019 роки

$$Y_{2012}=9,27+0,69 \times 8=24,72;$$

$$Y_{2013}=9,27+0,69 \times 9=27,81;$$

$$Y_{2014}=9,27+0,69 \times 10=30,9;$$

$$Y_{2015}=9,27+0,69 \times 11=33,99;$$

$$Y_{2016}=9,27+0,69 \times 12=37,07;$$

$$Y_{2017}=9,27+0,69 \times 13=40,14;$$

$$Y_{2018}=9,27+0,69 \times 14=43,26;$$

$$Y_{2019}=9,27+0,69 \times 15=46,35.$$

Для виробництва основних видів продукції переробними підприємствами АПК – $Y_{2010}=3,41+1,04 \times 6=26,7;$

$$Y_{2011}=3,41+1,04 \times 7=31,15;$$

$$Y_{2012}=3,41+1,04 \times 8=35,6;$$

$$Y_{2013}=3,41+1,04 \times 9=40,05;$$

$$Y_{2014}=3,41+1,04 \times 10=44,5;$$

$$Y_{2015}=3,41+1,04 \times 11=48,95;$$

$$Y_{2016}=3,41+1,04 \times 12=53,4;$$

$$Y_{2017}=3,41+1,04 \times 13=57,85;$$

$$Y_{2018}=3,41+1,04 \times 14=62,3;$$

$$Y_{2019}=3,41+1,04 \times 15=66,75.$$

Графічне зображення даних прогнозу обсягів реалізації сільськогосподарської продукції переробним підприємствам та виробництва основних видів продукції переробними підприємствами Миколаївської області на 2010–2019 роки було представлено на рис. 2.

Висновки

Отримані прогнозні дані дозволяють стверджувати про можливість зростання обсягів виробництва основних продуктів переробними підприємствами АПК Миколаївської

області протягом 2010–2019 років, що зумовлено, з одного боку, зменшенням залежності переробних підприємств від підприємств-виробників сільгоспсировини шляхом збільшення ефективності виробництва, його повнішого використання, а саме: диверсифікації виробництва. Це дозволить максимально зберегти кількість та якість виробленої продукції, звести до мінімуму втрати, що, своєю чергою, потребує вкладання додаткових фінансових ресурсів, а саме: збільшення розмірів капіталу підприємств, зокрема, оборотного. Наведені обставини обумовлюють необхідність проведення фінансової реструктуризації капіталу переробних підприємств АПК Миколаївської області.

Список використаних джерел

1. Ареф'єва О.В. Бізнес-процеси підприємств сфери послуг: фактори, формування, конкурентоспроможність / О.В. Ареф'єва, Т. Луцька / Монографія. К. Вид-во Європ. ун-ту, 2009. – 96 с.
2. Безденежных В.М. Современные проблемы инновации: реструктуризация предприятий с учетом их финансовой устойчивости / Моск. ин-т междунар. бизнеса при Всерос. акад. внеш. торговли М-ва экон. развития и торговли РФ и др. – М.: Дело, 2006. – 223 с.
3. Благодатний В.І. Формування і управління оборотним капіталом на підприємствах хлібопродуктів. Монографія. К.:ННЦ «Інституту аграрної економіки» УААН. – 2010. – 178 с.
4. Благодатний В.І. Розвиток і вдосконалення фінансово-кредитного механізму АПК. Наукове видання. К.:ННЦ «Інституту аграрної економіки» УААН. – 2005. – 184 с.
5. Воробьев Ю.Н. Финансовый капитал предприятий. Теория, практика, управление. – Симферополь: Таврия, 2002. – 363 с.

6. Мірошнікова О.С. Техніка аналізу капіталу підприємства / Экономические науки. – 2008. – №7. – С. 56–63.

7. Пономаренко В.С., Пушкар О.І., Тридід О.М. Стратегічне управління розвитком підприємства. – Харків: ХДЕУ, 2002. – 640 с.

8. Статистика промисловості Миколаївської області / Видання Головного управління статистики, 2009. – 87 с.

9. Статистика структурних обстежень підприємств Миколаївської області / Видання Головного управління статистики, 2009. – 117 с.

К.В. МЕЛЬНИК,

к.е.н., Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

Інвестиційна стратегія підприємств добувної промисловості

У статті досліджено комплекс питань, пов'язаних із формуванням та подальшим розвитком інвестиційної стратегії добувних підприємств у безпосередньому взаємозв'язку з основними напрямками їх інвестиційної діяльності та особливостями функціонування.

Ключові слова: інвестиційна стратегія, добувні підприємства.

В статье исследован комплекс вопросов, посвященный формированию и дальнейшему развитию инвестиционной стратегии добывающих предприятий в непосредственной взаимосвязи с основными направлениями их инвестиционной деятельности и особенностями функционирования.

Ключевые слова: инвестиционная стратегия, добывающие предприятия.

The article deals with complex issues associated with the formation and further development of the investment strategy of mining companies in direct relationship with the major areas of investment and operation features.

Постановка проблеми. В умовах посилення конкуренції, постійного підвищення вимог до випуску конкурентоспроможної продукції з одночасним зростанням витрат на її виробництво та реалізацію інвестиції виступають важливим фактором як економічного зростання країни в цілому, так і кожного суб'єкта господарювання зокрема. Для підприємств добувної промисловості необхідність здійснення інвестицій визначається технологічно неминучою безперервністю вкладення коштів, масштабністю інвестиційних проєктів, високим рівнем зносу та віком функціонування основних виробничих засобів добувних підприємств. Вирішення проблеми технічного переоснащення основних засобів, їхнього оновлення та модернізації безпосередньо пов'язане з наявністю внутрішніх та зовнішніх фінансових ресурсів, які суттєво скоротилися в результаті фінансово-економічної кризи та її наслідків. Доцільність залучення фінансових ресурсів із зовнішніх джерел в умовах їхнього дефіциту та високої вартості, виявлення можливостей внутрішнього фінансування та шляхів підвищення ефективності інвестицій потребують серйозного економічного обґрунтування.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Значний внесок у розвиток теоретичних основ аналізу та підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємств зробили провідні вітчизняні вчені-економісти: І. Бланк, Ю. Воробйов, В. Геєць, В. Гриньова, В. Грідасов, О. Данілов, Я. Крупка, Т. Майорова, М. Назарчук, А. Пересада, а також зарубіжні фахівці: Г. Александер, Дж. Бейлі, В. Беренс, М. Белобородова, Г. Бірман, Р. Брейлі, В. Бочаров, Г. Вайнріх, Л. Гітман, О. Головченко, В. Дегтяренко, Л. Ігонін, Н. Ігшин, В. Ковальов, С. Майєрс, М. Мобіус, У. Шарп.

Незважаючи на численні дослідження, присвячені формуванню теоретико-методичних засад інвестиційної діяльності підприємств, недостатньо вивченими залишаються особливості реалізації інвестиційних процесів на підприємствах добувної промисловості. Певної уваги потребує розробка інвестиційної стратегії добувних підприємств, спрямована на підвищення ефективності інвестицій та мобілізацію фінансових ресурсів.

Метою статті є надання практичних рекомендацій та пропозицій щодо розробки інвестиційної стратегії підприємств добувної промисловості з урахуванням особливостей їх діяльності.

Виклад основного матеріалу. Основні напрями інвестиційної діяльності підприємства, шляхи формування та використання фінансових ресурсів є складовими інвестиційної стратегії підприємства, яка визначає довгострокові цілі його розвитку та функціонування. Слід підкреслити, що головною стратегічною метою діяльності будь-якого підприємства є зростання його ринкової вартості у довгостроковій перспективі. Разом із тим забезпечення сталого розвитку підприємств добувної промисловості пов'язано з розв'язанням певних протиріч, зумовлених низкою чинників природного характеру. Зокрема, пропонуємо виділити такі протиріччя у розвитку добувних підприємств:

– обмежений розмір запасів корисних копалин, що визначає тривалість діяльності добувного підприємства. Це пов'язано з тим, що нарощення обсягів видобутку корисних копалин та збільшення виробництва продукції добувних підприємств призводить до скорочення їх життєвого циклу. На нашу думку, вирішити цю проблему можна за допомогою